

Polacy chętnie angażują się w nieformalny wolontariat, szczególnie w czasie kryzysów, co pokazały doświadczenia pandemii, wojny w Ukrainie czy ostatniej powodzi w południowo-zachodniej Polsce. Znacznie rzadziej wykonują prace wolontariackie w organizacjach pozarządowych czy instytucjach. Rząd chce wzmocnić potencjał wolontariatu, proponując w ustawie jego nową definicję, a także ułatwić działalność organizacjom pozarządowym, pozwalając im uwzględniać pracę wolontariuszy jako wkład własny w realizowanych projektach.

2026 rok został ogłoszony przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych Międzynarodowym Rokiem Wolontariatu na rzecz Zrównoważonego Rozwoju. Związane z tym obchody w Polsce koordynuje Narodowy Instytut Wolności – Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego (NIW-CRSO).

– To ukłon wobec osób, które poświęcają i oddają za darmo swój czas, wiedzę i doświadczenie na rzecz innych, ale przede wszystkim zwrócenie uwagi na to, jak niezwykle istotny jest wolontariat. Widzieliśmy to w trakcie chociażby ostatnich kryzysów: pandemii, wojny w Ukrainie, ale też lokalnych powodzi czy braków w dostawie prądu. To właśnie wtedy lokalni liderzy angażują się w pomoc innym. Jest to również przypomnienie dla samorządowców, że obok nich znajduje się ogromny potencjał – ludzie, którzy dobrowolnie i bezpłatnie angażują się na rzecz swoich społeczności – mówi Adriana Porowska, Sekretarz Stanu w Kancelarii Prezesa Rady Ministrów.

Jak zauważa, Polacy najbardziej angażują się w wolontariat nieformalny, a mobilizują się w obliczu dużych i lokalnych kryzysów. Takie wnioski płyną również z raportu zawierającego syntezę wyników badań prowadzonych przez GUS i inne instytucje publiczne oraz firmy i instytuty badawcze „Wolontariat i aktywność społeczna w Polsce 2020–2024”, zrealizowanego na zlecenie NIW-CRSO. Dane GUS pokazują, że w I kwartale 2022 roku średnio 28,4 proc. mieszkańców Polski w wieku 15–89 lat choć raz zaangażowało się w wolontariat w ciągu miesiąca poprzedzającego badanie. Tuż po wybuchu pełnoskalowej wojny w Ukrainie zaangażowanie wzrosło do 37,1 proc.

GUS wskazuje, że na co dzień w Polsce dominuje wolontariat świadczony indywidualnie, w który angażuje się pięciokrotnie więcej osób niż w pracę wolontariacką w organizacjach lub instytucjach (26,5 proc. vs. 5 proc.). Z przytaczanych w raporcie NIW danych OECD i Eurostatu wynika, że pod względem wolontariatu nieformalnego Polska znajduje się powyżej średniej unijnej (ok. 14 proc.), ale w przypadku wolontariatu organizacyjnego jesteśmy znacznie poniżej średniej OECD (22 proc.). Autorzy przeglądu wskazują, że przyczyną może być preferencja nieformalnych form zaangażowania społecznego albo słabo rozwinięta kultura wolontariatu organizacyjnego.

– Pracujemy nad kilkoma zmianami ustawowymi, w tym w ustawie o pożytku publicznym. Chcemy wprost pokazać, że wolontariat to jest darmowa, dobrowolna praca, aby było to w definicji – wskazuje Adriana Porowska.

Rząd chce wzmocnić rolę organizacji pozarządowych, czemu mają służyć dwie nowelizacje ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie. Jedna z nich, przyjęta już przez parlament i oczekująca na podpis prezydenta, ma m.in. ułatwić organizacjom pozarządowym dostęp do publicznego finansowania i ograniczyć formalności. Przy realizacji zadań publicznych nie będą one co do zasady musiały zapewniać własnego wkładu finansowego. Wystarczający będzie wkład osobowy, czyli np. praca wolontariuszy, lub rzeczowy. W drugiej nowelizacji rząd zaproponował m.in. wprowadzenie do ustawy definicji wolontariatu. Równocześnie trwają także prace nad przygotowaniem strategii rozwoju

Jak wzmocnić potencjał wolontariatu?

Kategoria: Polityka Społeczna

Opublikowano: piątek, 31, lipiec 2026 07:37

Alicja Cisowska

Odsłony: 98

wolontariatu. Jak podkreśliła Minister w KPRM podczas Kongresu Statystyki Polskiej zorganizowanego przez GUS, wolontariat to budowanie bezpieczeństwa państwa, a osoby zaangażowane, które potrafią działać na rzecz dobra wspólnego, budują odporność społeczną.

Najczęściej wolontariuszki i wolontariusze angażują się z chęci pomagania innym, poczucia sensu i osobistej satysfakcji oraz przynależności do grupy. Z syntezy NIW-CRSO wynika, że wśród wskazywanych barier w angażowaniu się w wolontariat, szczególnie wśród młodzieży, zwykle wymieniany jest brak czasu, ale także brak zainteresowania, niechęć do systematycznego zaangażowania, negatywne doświadczenia oraz niedostateczna wiedza o możliwościach wolontariatu. Wiele osób deklaruje, że nie angażuje się w pomoc, bo nikt ich o nią nie prosił.

– Dzisiaj wolontariat z pewnością potrzebuje koordynatorów, czyli osób, które zaangażują się w to, aby przekazać ludziom, jak się mogą angażować. Ci koordynatorzy będą wsparciem dla organizacji społeczeństwa obywatelskiego działających w poszczególnych tematach – wyjaśnia ekspertka.

Z danych GUS przytaczanych w raporcie NIW-CRSO wynika, że w 2022 roku Polacy najczęściej angażowali się w pomoc przyjacielom, znajomym lub sąsiadom (22 proc.), rzadziej nieznanym osobom (5,8 proc.) czy społecznościom lokalnym (1,9 proc.). Zadania realizowane przez wolontariuszy to najczęściej proste prace na rzecz najbliższego otoczenia (30,3 proc.): opłacanie rachunków, wykupywanie leków, robienie zakupów, zmiatanie, sprzątanie klatki schodowej, zbieranie, sortowanie i wyrzucanie śmieci oraz odśnieżanie. Prawie jedna czwarta wolontariuszy (23,3 proc.) wykonywała zadania o charakterze organizacyjnym (przede wszystkim organizowanie wystaw, imprez sportowych, zajęć taneczno-muzycznych). Podobny odsetek realizował zadania opiekuńcze obejmujące dzieci, osoby starsze i chore.

– Wolontariat, niezależnie od tego, czy zajmuje się tematyką osób starszych, czy osób młodych, z zaburzeniami psychicznymi, czy zwierzętami, czy przyrodą, ma swoją specyfikę i pewna grupa osób do niego przystępuje. Wolontariat w stosunku do osób starszych to przeciwdziałanie samotności poprzez aktywizację tych osób, aby mogły dalej wykorzystywać swoją wiedzę i doświadczenie na rzecz innych. To niezwykle ważna forma aktywizacji tych ludzi – mówi Sekretarz Stanu w Kancelarii Prezesa Rady Ministrów.

Źródło: Newseria